

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

21. An Reges in aliquo casu sint iudices exemptorum? Ex p.4. tra. 1. res.
72.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

presentem questionem Valenzuelam in *defens. Monitory Pauli V. part. 7. n. 45. & seq.*

2. Sed mihi contraria sententia probabilior videtur, quam tenent communiter Theologi, & plerique Iuriconsulti. Dico igitur, quod Summus Pontifex in terris Principum non habet iurisdictionem directam quoad temporalia: ex vi tamen Pontificalis officij habet sufficientem potestatem super omnia negotia secularia, quando id expedierit ad quietem, & conseruationem, ac Ecclesie defensionem, & ad bonum spirituale, ac ad finem Ecclesiasticae potestatis supernaturalis assequendum. Potest igitur Summus pontifex indirecte, & minus principaliter, exercere supremam potestatem in temporalibus, quatenus id exigit, vt diximus finis supernaturalis, & in ordine ad bonum spirituale. Et ita docet Bellarm. *contr. 3. lib. 5. c. 6. Malderus in 2. 2. q. 1. art. 10. dub. 8. Azor. p. 2. lib. 11. c. 5. q. 6. Suarez de leg. lib. 3. c. 22. Tann. in p. 2. disp. 4. q. 4. dub. 1. n. 31. Mohr. de inst. tom. 1. tract. 2. disp. 29. conclu. 3. Rebellius p. 2. lib. 14. quaest. 23. sect. 1. nu. 2. & 3. & sect. 5. num. 29. Christophorus Anguiano tract. de leg. tom. 1. lib. 3. contr. 17. numer. 29. & seq. Maynardus de priuileg. Eccles. part. 1. art. 6. numer. 1. Salgado de protectione Regia, tom. 1. part. 1. cap. 1. prel. 1. numer. 55. Ceuallos tract. de cognitione per viam violentiae, in Prolog. num. 9. in fine, & num. 12. Paramus de origin. Inquis. lib. 3. quaest. 1. opin. 4. Syluius in 2. 2. quaest. 66. artic. 1. queritur. conclus. 2. & 3. Pereira de manu regia, prel. 1. num. 4. & seq. Barbosa in collectan. tom. 2. lib. 4. tit. 17. cap. 13. num. 37. Morla in empor. iur. part. 1. tit. de iuris. quaest. 4. Sotus in 4. dist. 25. quaest. 2. art. 1. Turrecremata in summa lib. 2. c. 13. & alij penes ipsos. Vide etiam circa presentem questionem Bobadillam in *polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 2. & seq.* Restat modò respondere ad argumentum ex Bonifacio Pontifice.*

Sup. hoc infra in Ref. 329. §. 3. ante medium, à Verf. confectionia, & late infra in tract. 15. Ref. 7. 8. & 9. per toas, & in tr. 12. ex Ref. vnica §. Sed displicet & in tr. 8. Ref. 7. in principio.

RESOL. XVIII.

Quomodo sit intelligenda Extrauag. Vnam sanctam Bonifacy VIII? Ex part. 1. tract. 2. Resol. 123. alias 122.

§. 1. **R**espondeo cum Christophoro Anguiano, loco citato, in tract. de legib. lib. 2. contr. 17. nu. 64. quod mens Pontificis in supradicta extrauagante nequaquam fuit, velle Reges & Principes Christianos subiicere magis imperio Ecclesie, quam antea erant; sed tantummodo demonstrasse, quod vltra gladium spirituale, est etiam in Ecclesia gladius temporalis, non actu, & directe exercendus; sed habitu, & indirecte duntaxat, eo modo, quo in superiori resol. dictum est. Verum quia multi putabant, nec recte, vt tumque gladium esse actu apud Romanum Pontificem, & imperium ab eodem haberi, idque tanquam veritatem catholicam definitum esse in dicta Extrauag. Vnam sanctam, ideo Clemens V. ad tollendum illum rumorem statuit in Extrauag. Meruit, Bonifacium VIII. in dicta Extrauag. Vnam sanctam, non generasse praedictum Regi, Regno, aut Regnicolis Francie; neque intendisse Bonifacium, neque mentis suae fuisse, aliquod illis praedictum inferre, nec illos magis subiicisse, quam antea essent subiecti; vt ita dicta Extrauag. Meruit, nihil noui constituerit; sed magis declarauerit praedictam Extrauag. Vnam sanctam, qua ex tot Interpretum Commentariis aliquantulum obscura videbatur. Hæc Anguianus perdoctè, vt semper solet. Sed ex supradictis sequitur decisio subsequens Resolutionis.

Quæ hic est Ref. antecedens.

RESOL. XIX.

An Summus Pontifex possit cognoscere, & inuicem existerere competens, ubi lis aliqua, & discordia oritur inter duos Supremos Principes neminem in temporalibus recognoscentes? Ex p. 1. tr. 2. Ref. 124. alias 123.

§. 1. **R**espondeo, quod si dum consentiunt in Iudicem aliquem, vel arbitrum, & ex tali discordia, seu lite, probabiliter timetur, vel fidei catholicae, vel Ecclesie, seu boni spiritualis detrimentum, ex bello, seditione, vel perturbatione Republicae, tunc potest, & debet Romanus Pontifex in ordine ad finem supernaturalem, & ad vitandam eiusmodi incommoda, cognoscere, & sententiam ferre, cui tales Principes Christiani stare tenentur. Et ita docet Molina de inst. tom. 1. tract. 1. disp. 19. qui citat Victoriam, Riccium, Durandum, & Turrecrematam. Idem docet, Sotus in 4. dist. 25. q. 2. art. 1. concl. 4. & Anguianus tr. de legib. 1. lib. 2. contr. 17. n. 79.

Sed ad alia procedamus magis in praxi occurrentia.

Quoad hoc in tom. 7. tr. 7. lege doctrinam Ref. 2. & aliterius verficius not.

RESOL. XX.

An Reges, & Principes recipiant suam potestatem immediate à Deo? Et quid de potestate Pontificis? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 126. alias 125.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Ceuallos, & aliqui Iuriconsulti. Alij secus sentiunt. Sanè Pontificem suam potestatem accipere immediate à Deo, apud omnes constat.

Sup. hoc in Ref. 315. §. 8.

2. Nec obstat, quod homines eligere Pontificem dicuntur: nam eligendo, seu nominando, nullam ipsi potestatem, vel auctoritatem pontificiam electæ personæ tribuunt; sed eam solummodo Deo veluti presentant, & offerunt, à quo demum suam potestatem accipiat: est igitur electio ista tantum conditio sine qua Deus potestatem Pontificis in hominem non transferret, non autem ratio, seu medium quo electores ipsi eam potestatem electo tribuant.

RESOL. XXI.

An Reges in aliquo casu sint indices exemptorum? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 73.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenent Doctores, quos citant & sequuntur Pereira de manu Regia p. 2. c. 22. n. 18. Bobadilla in pol. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 127. & Cenedo in Decretum collect. 37. n. 3. afferentes quod Clerici, imò & omnes Ecclesiasticae personæ exemptæ ab Ordinariis locorum, quamuis sint immediate subiectæ Pontifici, si tamen non habeant superiorem in Regno, qui eos puniat, si delinquant, possunt conueniri eorum iudicibus laicis, eo pacto, quo tradit Thomas Mieres in cõst. Cathal. collat. 2. c. 11. in princ. Vide etiam Michaëlem Roussel in histor. Pontifici iuris. lib. 4. cap. 3. num. 46.

2. Sed hanc opinionem Camillus Borellus in addit. ad speculum Bellug. rubr. 11. §. videndum, in lit. G. existimat esse iniquam, nec seruari debere, & nouissimè reprobatur Megalium in 3. part. lib. 3. cap. 11. nu. 37. illam vocando fallam, quia cum generaliter omnes Ecclesiastici à laica iurisdictione immunes sint, multo

De Immunit. Eccles. Resol. XXII. & c. III

multo magis hæc exemptio illis Ecclesiasticis erit concedenda, qui ex speciali privilegio habent ut soli Papæ subdantur, etenim per hanc exemptionem generali privilegio Clericorum non derogatur, sed illi hoc amplius additur, ut qui ex hoc privilegio munitus, soli Papæ subdatur, alioquin specialis favor in odium illius retorqueretur, contra *l. quod favore, C. quod de legib. Ita ille.*

RESOL. XXII.

An sit licitum Principibus Christianis, & Magistratibus laicis discutere facultates, & potestatem alicuius Nuntii, qui in illam Provinciam à Pontifice mittitur? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 68. aliis 67.

§. 1. **N**egotiè responderetur communiter contra Couarruu. *pract. 99. cap. 34. num. 4.* & Bobadill. *in Polit. m. 1. lib. 2. c. 18. n. 207.* & ita docet Bonacina *de legibus disput. 10. quest. 2. punct. 1. §. 1. num. 15.* Pefantius *de immunit. Eccles. disp. 20.* Azorius *part. 1. lib. 5. c. 14. q. 9.* & alij.

2. Nec valent rationes, quas adducit Couarruu. quia ad summum tantum probant, Nuntiorum potestatem discuti debere per iudices Ecclesiasticos, qui in illis Regnis reperiuntur, ut sunt Episcopi, Archiepiscopi, &c. Ex commissione verò Summi Pontificis debent Nuntij exhibere Regibus, seu Magistratibus, literas suarum legationum, ut eis innoteat legitima eorum legatio, & autoritas, ut colligitur ex *cap. nobilissimus. disp. 97.*

RESOL. XXIII.

An liceat Principibus Legatos, & eorum famulos atrociora scelera perpetrantes, sine violatione iuris gentium condigna ultione punire?

Et explamatur in hoc casu differentia inter Legatos Principum secularium, & Nuntios, & Legatos Summi Pontificis. Ex part. 6. tract. 8. Misc. 3. Ref. 2.

§. 1. **N**egotiam sententiam docent aliqui, quam conantur probare ratione & exemplis, quia ut obseruat Franciscus le Vayer Doctor Gallus *de legatione cap. 4.* vnicuique notum est, Legatum siue inter suos, siue inter externos ipsarum hostium tela, sacrosanctum inuiolabilemque esse, ut qui eum percussit, pulsauerit, vel etiam verbo offenderit (quod etiam non solum de eius persona, sed de nota eius familia vniuersoque comitatu dictum velim) ius gentium, omniæque societatis humanarum violasse videatur. Et idè Vgo Grotius *de iure belli lib. 2. c. 18. num. 4.* & Kirchnerus *lib. 2. cap. 2.* docent Legatum etiam contra Rempubliam molientem nefas esse puniri; & Romanos hoc olim fecisse ex multis exemplis comprobatur.

2. Sed ego contrariæ sententiæ prorsus adhaerendum esse puto. Assero igitur, quòd licet Legati diuino & humano præsidio vallerent, ut assertit Tullius *oratione 3. in Verrem.* & obseruat Reinholdus *condit. de fide Politica lib. 2. c. 13.* Paulus Badius *de Republ. lib. 3. c. 6. n. 1.* Alexander ab Alexandro *Genialium dierum lib. 5. cap. 3.* & ibi Tiraquellus *in Amotar. litter. T. Tholoanus de Republica lib. 11. cap. 10. num. 14.* eorumque ius sanctum, & inuiolatum iure gentium habitum sit, ut ex Theologis docet Badius *in 22. D. Thorne quest. 57. artic. 3.* & Araujo *in 1. 2. q. 92. disp. 1. sect. 6. diff. cult. 3. n. 15.* quòd quidem ferè omnia, veterum monumenta testantur. Vnde *in leg. 17. ff. de legationib.*

Tom. I. X.

sic habetur: Si quis Legatum pulsaret, contra ius gentium id commissum esse existimatur, quia sancti habentur Legati, id est, inuiolabiles, ut ait Glossa. Et ideo in signum securitatis olim portabant sagmina, herbas, ut patet *in leg. 8. §. 1. de ver. dinis.* Tamen ex his non sequitur impunè atrociora crimina committere; neque Principes apud quos degunt, si velint, non posse illos debita animaduersione punire: aliter eorum immunitas & licentiam delinquendi speriret, & patrocinium turpitudini pateret.

3. Si igitur Legati facinora atrociora commiserint, utique Principes non tenentur illos liberos & impunitos dimittere: Sic Phileas Tarentinus cum Romæ legatione fungeretur, ad obsides Tarentinos aditum sibi inuenit, & corruptis duobus adituis, custodia eduxit, & comes itineris factus cum ipsis vna aufugit, vnde ab itinere cum illis retractus & in comitum deductus virgis populo probate caesus & de saxo eiectus est. Ita Livius *lib. 15.* Sic Alexander Legatos Perficos iugulauit, quòd filias Amintha ad concubitum flagitasset, Ita Iustinus *lib. 7.* Sic Marc. Anton. Augusti Legatum, quòd liberius cum Cleopatra egisset, verberibus nudum caedi iussit. Ita Waferticus in oratione sinebri Stephani Regis Poloniae. Sic Basilus Moschouitarum Rex clauo Pileum capiti cuiusdam Legati affigi iussit, quòd rusticè caput texisset. Ita Sigismund. Batius *in Hist. Moschouir.* Sic etiam ob iniurias verbales Alexander Seuerus Legatos Parthorum in Phrygiam relegauit. Ita Herodian. *lib. 6.* Sic Stephanus Velachia Praefectus ex simili causa Legatos Fraccopi Tartatorum Principis ad necem damnauit. Ita Bodin. *de Republ. lib. 5. c. 6. n. 619.* & passim plura occurrunt exempla, quæ congerit Kochier *de Legato. cap. 42.* vbi inter alia apponit illud Oratoris Francisci I. Galliarum Regis, qui Mediolani propter homicidium capite plexus est. Et idè Philippus II. Hispaniarum Rex in famulos Legati Venetorum captis & fustigationis sententiam tulit, licet eos postea liberauerit, scribens ad omnes Principes se nolle Legatos suos immunitate muneris sanctiores esse, quin Legibus eorum Regni conueniri, & condemnari possint, si quando facinus quodpiam ab Officio, aut mandato sibi imposto alienum commisissent. Ita Francisc. Marsfelder *de Legato. lib. 2. differt. 13.* Vnde rectè, quicquid garriant aliqui, Theodatus ad Oratores Bizantinos, teste Procopio *lib. 1. de Bell. Goth.* respondit ius gentium tandiu Legatis seruandum esse, quoad ipsi iure Legationis abusi non fuerint: nam dignitas, & officium eos minime tueri debet, qui illo abutuntur, ut habetur *in l. iudices, C. de dignitatib. & leg. quouies eod. tit.* Et idè eleganter Fab. *in Declamat. 12.* sic ait. Sed Legatus fuisti? quid tamen ipsum? quid est aliud quam rem tractare? Rem autem qui malè agit, ut arbitror lædit. An existimas hanc Legatis dari peccandi licentiam, ut quæcumque scelera in eo commiserint officio cum his omnibus hac vna lege decident: o nimium inuidendam huius legationis conditionem, si tibi legem remisit! Ita ille.

4. Dicendum est itaque aliud esse Legatum violare? aliud Legatum, & eius famulos propter delicta punire: nam hoc vltimum secundum iura procedit, primum verò iniuria est. Non ergo vltimum, sed primum leges iuris gentium circa Legatos improbarunt. Et quidem ipse prius qui læsit gentium iura indignus est ut ipsi seruetur iuris gentium fides; nam privilegium amittit qui concessa sibi abutitur potestate, nec debet inde nasci occasio iniuriarum vnde iura nascuntur: Nec obstat quod Legatus non subsit ei ad quem est Legatus quodque personam Domini sui representat, ideoque crimen Maiestatis non committit. Nam rectè respondet Befoldus vbi infra *n. 20.*

K 2 quod